

5. Ню Яцянъ Фортепианная педагогика России и Китая: интегративный подход: дисс. канд. ... искусств.: специальность 13.00.08 – "Теория и методика профессионального образования" / Ню Яцянъ. – М., 2009. – 197 с.
6. Сюй Бо. Феномен фортепианного исполнительства в Китае на рубеже XX–XXI веков: дис. ... канд. искусств.: специальность 17.00.02 – "Музыкальное искусство" / Сюй Бо. – Ростов-на-Дону, 2011. – 149 с.
7. Турушева Н. В. Политика Коммунистической партии Китая в области культуры в период реформ (1978–2012 гг.): автореферат дис. ... канд. истор. наук: специальность 07.00.03 / Н. В. Турушева. – Томск, 2013. – 21 с.
8. Фэн Дэган О расширении учебных содержаний и системы предметов для обучения на фортепиано в педвузах / Фэн Дэган. – Пекин, 2000.
9. Хоу Юэ. Детское фортепианное образование в Китае и проблемы его развития: дисс. ... канд. искусств. : специальность 17.00.02 – Музыкальное искусство / Хоу Юэ. – СПб., 2009. – 183 с.
10. Цыпин Г. М. Развитие учащегося фортепианного класса: формы и методы / Г. М. Цыпин ; ред.-сост. В. А. Натансон // Вопросы музыкальной педагогики. – Вып. 1. – М., 1979. – С. 44–58.
11. Чжоу Чжэнмао Основные пути совершенствования фортепианной подготовки специалистов в вузах КНР / Чжоу Чжэнмао. – М., 2008.

References

1. Anokhina V. V. Kul'turnye traditsii i paradoksy modernizatsii sovremennoho Kitaia / V. V. Anokhina // Vesnik Belaruskaga dziarzhaj'naga ŭniversiteta. Ser. 3, Gistoryia. Filasofiiia. Palitalogiiia. Satsyialogiiia. Ekanomika. Prava. – 2009. – № 1. – С. 48–57.
2. Barenboim L. A. Muzykal'naiia pedagogika i ispolnitel'stvo / L. A. Barenboim. – L.: Muzyka, 1974. – 250 s.
3. In Shichzhen' Metodika prepodavaniia fortepiano / In Shichzhen'. – Pekin: Narodnaia muzyka, 1990. – 87 s.
4. Ne Na. Stanovlenie i razvitie fortepiannogo iskusstva v Kitae (do 70-kh godov XX veka) / Ne Na. – Minsk: Chetyre chetverti, 2011. – 168 s.
5. Niu Iatsian' Fortepiannaia pedagogika Rossii i Kitaia: integrativnyi podkhod: diss. kand. ... iskusstv.: spetsial'nost' 13.00.08 – Teoriiia i metodika professional'nogo obrazovaniia / Niu Iatsan'. – M., 2009. – 197 s.
6. Siui Bo. Fenomen fortepiannogo ispolnitel'stva v Kitae na rubezhe XX-XXI vekov: diss... kand. iskusstv.: Spetsial'nost' 17.00.02 – Muzykal'noe iskusstvo / Siui Bo. – Rostov-na-Donu, 2011. – 149 s.
7. Turusheva N. V. Politika Kommunisticheskoi partii Kitaia v oblasti kul'tury v period reform (1978–2012 gg.) : avtoreferat dis. ... kand. istor. nauk: spetsial'nost' 07.00.03 / N. V. Turusheva. – Tomsk, 2013. – 21 s.
8. Fen Degan O rasshirenii uchebnykh sodержanii i sistemy predmetov dlia obucheniia na fortepiano v pedvuzakh / Fen Degan. – Pekin, 2000.
9. Khou Iue. Detskoe fortepiannoe obrazovanie v Kitae i problemy ego razvitiia: diss. ... kand. iskusstv. : spetsial'nost' 17.00.02 – Muzykal'noe iskusstvo / Khou Iue. – SPb., 2009. – 183 s.
10. Tsyypin G. M. Razvitie uchashchegosia fortepiannogo klassa: formy i metody / G. M. Tsyypin ; red.-sost. V. A. Natanson // Voprosy muzykal'noi pedagogiki. – Vyp. 1. – M., 1979. – S. 44–58.
11. Chzhou Chzhenmao Osnovnye puti sovershenstvovaniia fortepiannoi podgotovki spetsialistov v vuzakh KNR / Chzhou Chzhenmao. – M., 2008.

УДК 75.03(477.74):37046(477.74)

Папета Олена Валеріївна
старший викладач кафедри живопису і рисунку
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
e-mail: papeta.ev@gmail.com

НАВЧАННЯ В ОДЕСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ УЧИЛИЩІ ЯК ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ Л. М. СЕМИКІНОЇ

Феномен творчості художниці Людмили Семикіної є яскравою сторінкою художньої культури України другої половини XX – початку XXI століття. Одна з найхарактерніших рис її мистецтва – це розмаїття напрямків творчості: живопис, графіка, дизайн одягу, робота в кіно. Художні твори Л. Семикіної представлені сучасним цінителям мистецтва в широкому розмаїтті своїх видових, стильових і жанрових проявів. Однією з необхідних умов створення цілісної картини творчого шляху художниці на сьогодні видається дослідження багатоманітних зв'язків, в яких відобразилася динамічна взаємодія всіх складових становлення і розвитку таланту майстрині.

Ключові слова: мистецтво, культурна традиція, одеська школа живопису, європейська художня освіта, громадська позиція, живописна палітра.

Панета Елена Валериевна, старший преподаватель кафедры живописи и рисунка Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Обучение в Одесском художественном училище как начальный этап формирования личности Л. Н. Семькиной

Феномен творчества художницы Людмилы Семькиной является яркой страницей художественной культуры Украины второй половины XX – начала XXI века. Одной из самых характерных черт ее искусства можно назвать многообразие направлений творческой деятельности: живопись, графика, дизайн одежды, работа в кино. Работы Л. Семькиной предстают перед современными ценителями искусства в широком спектре своих видовых, стилистических и жанровых проявлений. Одним из необходимых условий создания целостной картины творческого пути художницы является исследование тех взаимосвязей, в которых отразилось динамичное взаимодействие всех составляющих становления и развития таланта мастера.

Ключевые слова: искусство, культурная традиция, одесская школа живописи, европейское художественное образование, общественная позиция, живописная палитра.

Papeta Helena, Professor of Department of Painting and Drawing National Academy of Culture and Arts

Education in Odessa art school as the initial stage of formation of the creative personality L. Semykina

The phenomenon of creativity of the artist Ludmila Semikina is a bright page in the artistic culture of Ukraine in the second half of XX – beginning of XXI century. One of the most characteristic features of her art can be called a variety of areas of creative activities: painting, drawing, fashion design, working in film. The work of L. Semykina appear before modern art enthusiasts in a wide range of their species, stylistic. One of the necessary conditions to create a holistic picture of the creative ways the artist is the study of those relationships, which reflect the dynamic interaction of all components development of talent.

Ludmila Semykina was born in Odessa – a city of distinct cultural traditions. Not far from the historic center childhood of the future artist. Her father was from intellectual families where all children received higher education. Her mother came from a poor, the family of fishermen. Memories of childhood open the most important page to understand the conditions under which formed the character of the future artist. Her mind from the outset provided a powerful spiritual impulse to self-search in her own way. L. Semykina was 9 years old when his father, realizing tyranny of Bolshevik government in 1933 took to the District Committee of the Bolshevik your ticket. The father was a drama of the whole family, especially his mother, who could not grasp the end of what was happening. The first step for a future profession to become L. Semykina art studio Palace of Pioneers, situated in a beautiful house in the historical and cultural center of the city – the palace of Prince Vorontsov.

Two years before the Second World War, in 1939 L. Semykina entered the Odessa art school. After the war, continued education (years of training 1939-1941; 1944-1947). During stay in school she studied sculpture bases, engaged in ceramics, mastered the basics of painting. At that time in school taught by leading figures of the Odessa school of painting – L. Muchnyk, M. Zhuk, T. Frayerman, E. Bukovetsky.

Importantly, E. Bukovetsky, K. Kostandi student, was one of the founders of the "Society of South artists". A brilliant painter, he after studying in Paris in the Academy R. Julien, and later – at the Academy of Art taught his students the basics of painting, focusing on European cultural tradition. Culture and respect for educators, the consistent and deep familiarity with the basics of the profession of painter, lectures on art history – all this precious treasure remained in the soul, and the nature of L. Semykina.

Theophilus Frayerman included in the main body of the college professors, had a European art education. He was from the Munich School A. Ashbe, the Paris Academy of Arts. Since 1935 Frayerman became a professor of the Odessa Art College, where trains high-level artists, including Otroshchenko S., P. Sinhayivskyy, V. Stryelnikov and others. For beginners such as L. Semykina, it was extremely fruitful when formed creative personality of the future artist.

In 1947 L. Semykina graduated from the Odessa Art College. At that time her palette called "pearl." The years of life spent in Odessa, remained as one of the most expensive memories. Later, when last year the institute will become a future artist before choosing thesis topic she chooses a theme related to the native city. From 1947 to 1953, the artist studied at the Kyiv Art Institute in the department of painting and drawing. She went to college as a formed painter, with his own understanding of color. With great difficulty she managed to get into the studio best colorist of the then faculty of Kyiv Art Institute A. Shovkunenko. This was the main motive for a young artist in choosing a teacher, because she so fervently sought to learn the secrets of skill. A role played in this choice is the fact that the Kyiv Institute of Art O. Shovkunenko taught at the Odessa Art School.

During training Semykina L. was one of the best in the workshop A. Shovkunenko. In her work, especially portraits, staged felt his school portrait, a deep sense of colorful paintings foundations.

Her students' work, such as "Portrait of old", "Portrait of Baroyantsa" (both 1953), suggest the technique brilliantly figure, a good sense of form, powerful rich palette that was "hallmark" L. Semykina throughout studies at the Kiev Art Institute.

As already noted, L. Semykina graduated from university not only a professional painter, but also a man with a well-established social position. However dominant in the formation of the creative person was training at the Odessa Art School, and later – Alexei Alekseevich art school Shovkunenko also graduate schools. Art at each new stage of development is enriched with new values, but constant constant spiritual and creative forces of society can be considered a deep cultural tradition that is passed from teachers to pupils and descendants.

Key words: Mistetstvo, cultural traditsiya, Metro Manila School of Painting, evropeyska hudozhnya Osvita, Gromadska pozitsiya, picturesque palitra.

В житті кожного справжнього художника існує момент усвідомлення свого призначення. Вирішальну роль може відігравати певна культурна традиція, складний пошук власного кредо або ж долання перешкод на шляху до мети. Проте будь-які обставини не ладні згасити індивідуальне прозріння, коли спалахує переконливе відчуття свого покликання – бути митцем.

Людмила Семикіна народилася в Одесі – місті самобутніх культурних традицій. Неподалік від історичного центру міста пройшло дитинство майбутньої художниці. Батько був з інтелігентної родини, де всі діти отримали вищу освіту. Мати походила з Пересипі, з родини рибалок. Це був віддалений район міста Одеси, побудований на піщаній косі, що відокремлювала Хаджибейський і Куяльницький лимани від Чорного моря.

Спогади дитинства відкривають першу важливу сторінку для розуміння того, в яких умовах формувався характер майбутньої художниці. Її свідомість з самого початку отримала потужний духовний імпульс до самостійного пошуку власного шляху. Л. Семикіній було 9 років, коли батько, усвідомивши свавілля більшовицької влади, в 1933 році відніс до райкому свій більшовицький квиток. Батькова драма стала драмою всієї родини, насамперед матері, яка не змогла до кінця збагнути того, що відбувалося. Допомагаючи матері, яка важко працювала, художниця на все життя запам'ятає її слова: "Якщо ти заступилася хоча б за одну чесну людину – ти вчинила праведно" [1]. Це стане життєвим кредо Л. Семикіної. Але поруч з щоденними турботами до свідомості майбутньої художниці потрапляли зовсім інші враження, які згодом відіграли велику роль в пошуку власного призначення. "Першими моїми музеями стали антикварні крамниці. Здається, саме там я вперше побачила справжній живопис в старовинних різьблених рамах. Я вже не кажу про підсвічники, мережива, коралі, бісер [...]. Після революції вважали, що все це не гідне вжитку і продавали за безцінь. А це ж були речі високої музейної вартості. Мене тоді ще не цікавив одяг. Я мала лише одне червоне платтячко з білим коміром, яке пошила мама. Але, окрім іншого, які дивовижні книги в тих магазинах продавали – не забувається і дотепер" [2].

Першим кроком до майбутньої професії для Л. Семикіної стала художня студія палацу піонерів, що розташовувалася в чудовому будинку в історичному та культурному центрі міста – палаці князя Воронцова. Красиві аркоподібні вікна, високі стелі, перші уроки малювання вразили дівчинку, яка з особливою увагою немов прислухалася до свого власного хвилювання від знайомства з прекрасним. Л. Семикіна з перших учнівських кроків стає чи не найсумліннішою ученицею, відчуваючи свою обраність, причетність до світу краси і величі.

За два роки до початку Другої світової війни, в 1939 році Л. Семикіна вступила до Одеського художнього училища. Після закінчення війни продовжила навчання (роки навчання 1939-1941; 1944-1947). Протягом перебування в училищі вона вивчала основи скульптури, займалася керамікою, опановувала ази живопису. На той час в училищі викладали корифеї одеської школи живопису – Л. Мучник, М. Жук, Т. Фраерман, Є. Буковецький. Про свої роки перебування в училищі Л. Семикіна згадує: "Професура училища в ті роки була блискучою. Здавалось, що навіть стіни училища виховували естетику. Програма була спрямована на глибоке вивчення доби Відродження, на класику. Постійно я чула слова: "фактура", "малюнок", "театралізація", "елегантність". В цій атмосфері високого академічного рівня я відчувала також своєрідну театралізацію, гімн мистецтву. Пригадую професора Євгена Йосиповича Буковецького. Йому вже тоді було за вісімдесят років. Високого зросту, він гордо ніс свою сиву голову на тонкій шії. Але коли він сідав – елегантність і велика культура були в його постаті. Коли він сідав – тихо було в майстерні, і я тільки слухала, що він мені каже. Бувало, він роздивляється постановку. Трьома мазками пензля він покладе теплий на лоб, трошки рожевого – на скули, холодний колір – на підборіддя, і питає: "Ти зрозуміла?". Я не зрозуміла, але відповіла, що так [...]. Пізніше я зрозуміла: він показав, як робити кольоровий акцент" [3].

Важливо відзначити, що Є. Буковецький, учень К. Костанді, був одним із засновників "Товариства південноросійських художників". Блискучий живописець, він після навчання в Парижі в академії Р. Жюльєна, а пізніше – в петербурзькій Академії мистецтва викладав своїм учням основи живопису, орієнтуючись на європейські культурні традиції. Культура і повага до педагогів, послідовне і глибоке знайомство з азами професії живописця, лекції з історії мистецтва – все це дорогоцінним скарбом залишалось і в душі, і в характері Л. Семикіної. "У нас викладав такий корифей, як Теофіл Борисович Фраерман. Це був визнаний в Парижі митець, відомий, як Малевич. На той час він був вже пригнічений інформаційною блокадою навколо свого імені. Але й він, і його колеги по професії були дуже горді, інтелігентні, культурні. І несли свої голови як лицарі, як королі" [4].

Теофіл Фраерман, який входив до основного складу професури училища, мав європейську художню освіту. За його плечима були Мюнхенська школа А. Ашбе, Паризька академія мистецтва. З 1935 року Фраерман стає професором Одеського художнього училища, де готує живописців високого рівня,

серед яких були С. Отрощенко, П. Сінгаївський, В. Стрельников та інші. Для таких початківців, як Л. Семикіна, це був надзвичайно плідний час, коли формувалася творча особистість майбутнього митця.

В 1947 р. Л. Семикіна з відзнакою закінчила Одеське художнє училище. В ту пору її палітру називали "перламутровою". Роки життя, проведені в Одесі, залишилися як один з найдорожчих спогадів. Пізніше, коли на останньому курсі інституту майбутня художниця стане перед вибором теми дипломної роботи, вона обере тему, пов'язану з рідним містом. З 1947 по 1953 рік художниця навчалася в Київському художньому інституті на відділенні живопису і рисунку. Вона прийшла в інститут вже сформованим живописцем, зі своїм власним розумінням колориту. З великими труднощами їй вдалося потрапити до майстерні кращого колориста серед тодішніх викладачів Київського художнього інституту О. Шовкуненка. Саме це стало головним мотивом для молодої художниці у виборі вчителя, адже вона так палко прагнула пізнати секрети майстерності. Певну роль в цьому виборі відіграв і той факт, що до КХІ О. Шовкуненко викладав в Одеському художньому училищі. Під час навчання Л. Семикіна стала однією з кращих в майстерні О. Шовкуненка. В її роботах, особливо в портретах, відчувається його школа постановочного портрету, глибоке відчуття колористичної основи живописного твору. Сам Шовкуненко неодноразово відзначав обдарованість своєї учениці. "Він вважав, що в мене була така цінна, індивідуальна палітра, здобута власним естетичним поглядом на мистецтво. Я з нею приїхала в інститут. Так от з неї, з цієї палітри, зробили руїну. Мене били, били до п'ятого курсу. Потім я вибивалася знову у відмінники. Потім знову робили з мене крамолу. І ці барикади були на протязі п'ятьох років" [5].

Професора О. Шовкуненка, в майстерні якого навчалася Л. Семикіна, цінували в інституті, але своїм авторитетом і талантом він у багатьох викликав заздрість. Тому час від часу робилися спроби звинуватити його у формалізмі. Зокрема, коли не могли дошкулити майстрові, намагалися відігратися на його учнях. Ось як сама художниця описує ситуацію, що склалася в інституті на останньому році її навчання. "Шовкуненко мав гарну репутацію справжнього майстра, солідну біографію. Але знайшли способи вкоротити віку і цій людині. Він мав необережність безкінечно повторювати: в мене одна студентка, а то всі хлопці. Ну ви знаєте, це талант! Може я трошки нескромно говорю, але я переказую те, що він сам говорив! Шовкуненко часто питав мене: "Семикіна, з чим ви ходите? Це що, картопля? (Тоді було дуже важке життя, голод). Чому ви картоплю носите? У вас є те, чого в гастрономі не купиш. І ви на це поклали вісімнадцять років життя" [6].

Її учнівські роботи, такі як "Портрет старого", "Портрет М. Бароянца" (обидві 1953 р.), свідчать про блискуче володіння технікою рисунку, гарне відчуття форми, потужну насичену палітру, яка була "візитною карткою" Л. Семикіної протягом всього навчання в Київському художньому інституті.

Серйозним випробуванням для художниці стала дипломна робота. При виборі темі Л. Семикіна знов звертається до тематики рідного міста, в якому народилася і отримала перші серйозні уроки живописної майстерності. Для дипломної роботи нею було обрано тему – "Будівництво Одеського порту". Вона виконує етюди з панорамою Одеського порту (іл. 1-2), а також численні портрети робітників Одеського судоремонтного доку. Проте, на засіданні кафедри живопису, при обговоренні дипломних робіт її тему було визнано "безідейною".

В приватному архіві художниці, а також в фондах Київського художнього інституту збереглося чимало ескізів до першої версії диплому – ескізи з видами порту, виконані в техніці акварелі і олійного живопису ("Одеський порт", два етюди літньої практики, 1950-1951 рр., картон, олія, майстерня О. Шовкуненка), портрети робітників, виконані олівцем (іл. 3-4). Це талановиті роботи, з бездоганим відчуттям композиції, ритму, кольорового акценту. Проте, під тиском керівництва кафедри Л. Семикіна була вимушена обрати іншу тему дипломної роботи – "Груповий портрет більшовиків-арсенальців", яку захистила в 1953 році з оцінкою "відмінно" [7].

Ось як художниця згадує ті роки: "Я вважала, що вже визначила свій шлях як живописця. Але на останньому курсі склалася дуже важка ситуація, коли мій диплом був під загрозою, я була на межі виключення. Я дорого заплатила за Київський художній інститут. Тему дипломної роботи "Одеський порт", де я намагалася реставрувати повоєнне одеське життя, було безцеремонно викреслено як аполітично-формалістичну. Взагалі постало питання про моє перебування в інституті. Уявити собі, навіть на хвилиночку, що я можу позбавитись улюбленої професії – від цієї думки я ладна була піти з життя [...]" [8].

Дипломна робота "Груповий портрет більшовиків-арсенальців" стала етапною в процесі пошуку власної живописної манери. Л. Семикіна знайшла оригінальне композиційне рішення свого диплому. Груповий портрет робітників заводу "Арсенал" трактований не в ідеологічному ключі, а як жанрова сцена. Попри складну ситуацію в КХІ і жорстку партійну цензуру, молода художниця наважується на самостійну трактовку теми. Її арсенальці – це доброзичливі, інтелігентні люди, що спілкуються в приватній гостинній атмосфері. Їх обличчя і жести сповнені самоповаги й гідності. Л. Семикіна в такий

спосіб категорично відмовляється від офіційного, в дусі соціалістичного реалізму рішення обраної теми, тим самим наражаючись на небезпеку. Проте, на цей раз диплом було захищено з оцінкою "відмінно" [9].

Як вже було зазначено, Л. Семикіна закінчила інститут не тільки професійним живописцем, але й людиною з чітко сформованою громадською позицією. Проте домінуючим в становленні її творчої особистості було навчання в Одеському художньому училищі, а пізніше – мистецькій школі Олексія Олексійовича Шовкуненка, також випускника училища. Мистецтво на кожному новому етапі розвитку збагачується новими цінностями, але постійною константою духовних і творчих сил суспільства можна вважати глибоку культурну традицію, яка передається від педагогів учням і нащадкам.

Ілюстрації

Лл. 1. Одеський порт. 1952

Лл. 2. Судоремонтний док в Одесі. 1952

Лл. 3. Портрет Івана Філіпова, моториста. 1952

Лл. 4. Портрет М. І. Сгорова, 1951

Література

1. Інтерв'ю з Людмилою Семикіною. Травень, 2014 р. Приватний архів Папети О. В.
2. Інтерв'ю з Людмилою Семикіною. Травень, 2014 р. Приватний архів Папети О. В.
3. Інтерв'ю з Людмилою Семикіною. Травень, 2014 р. Приватний архів Папети О. В.
4. Інтерв'ю з Людмилою Семикіною. Травень, 2014 р. Приватний архів Папети О. В.
5. Інтерв'ю з Людмилою Семикіною. Травень, 2014 р. Приватний архів Папети О. В.
6. Інтерв'ю з Людмилою Семикіною. Травень, 2014 р. Приватний архів Папети О. В.
7. Ф.-Р.-622, Оп. 2, од. зб. 185. Протокол № 12 . Засідання кафедри живопису і композиції від 11 березня 1952 р. Стор. 59.
8. Інтерв'ю з Людмилою Семикіною. Травень, 2014 р. Приватний архів Папети О. В.
9. Ф. Р. – 622, оп. 2, справа 219. Стор. 8.

10. Алексеева-Горбунова Н. Мені пощастило бути однією з перших учениць Академії мистецтва / Н. Алексеева-Горбунова // Українська академія мистецтва. – 1994. – Вип. 1. – С. 96–99.
11. Глухенька Н. Був у вузі факультет художньо-педагогічний / Н. Глухенька // Українська академія мистецтва. – 1995. – Вип. 2. – С. 112–113.
12. Криволапов М. Українська академія мистецтва. Сторінки історії / М. Криволапов // Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. – К., 2006. – № 6/7. – С. 511–530.
13. Олексій Шовкуненко та його учні: Альбом / упоряд. та загальна ред. І. М. Блюминої. – К., Мистецтво, 1994. – 168 с.: іл.

References

1. Interviu z Liudmyloiu Semykinoiu. Traven, 2014 r. Pryvatnyi arkhiv Papety O. V.
2. Interviu z Liudmyloiu Semykinoiu. Traven, 2014 r. Pryvatnyi arkhiv Papety O. V.
3. Interviu z Liudmyloiu Semykinoiu. Traven, 2014 r. Pryvatnyi arkhiv Papety O. V.
4. Interviu z Liudmyloiu Semykinoiu. Traven, 2014 r. Pryvatnyi arkhiv Papety O. V.
5. Interviu z Liudmyloiu Semykinoiu. Traven, 2014 r. Pryvatnyi arkhiv Papety O. V.
6. Interviu z Liudmyloiu Semykinoiu. Traven, 2014 r. Pryvatnyi arkhiv Papety O. V.
7. F.-R.-622, Op. 2, od. zb. 185. Protokol № 12. Zasadannia kafedry zhyvopysu i kompozytsii vid 11 bereznia 1952 r. Stor. 59.
8. Interviu z Liudmyloiu Semykinoiu. Traven, 2014 r. Pryvatnyi arkhiv Papety O. V.
9. F. R. – 622, op. 2, sprava 219. Stor. 8.
10. Aliksieieva-Horbunova N. Meni poshchastilo buty odniieiu z pershykh uchenyts Akademii mystetstva / N. Aliksieieva-Horbunova // Ukrainska akademiia mystetstva. – 1994. – Vyp. 1. – S. 96–99.
11. Hlukhenka N. Buv u vuzi fakultet khudozhno-pedahohichnyi / N. Hlukhenka // Ukrainska akademiia mystetstva. – 1995. – Vyp. 2. – S. 112–113.
12. Kryvolapov M. Ukrainska akademiia mystetstva. Storinky istorii / M. Kryvolapov // Mystetstvoznnavstvo Ukrainy : zb. nauk. pr. – K., 2006. – № 6/7. – S. 511–530.
13. Oleksii Shovkunenko ta yoho uchni: Albom / uporiad. ta zahalna red. I. M. Bliumynoi. – K., Mystetstvo, 1994. – 168 s.: il.

УДК 008:312.421

Легенький Іларіон Юрійович
аспірант Національної музичної
академії України ім. П. І. Чайковського
e-mail: y-legenkiy1949@ya.ru

НОНКОНФОРМІЗМ ЯК ФАКТОР СТИЛЬОВОЇ ДИНАМІКИ В КУЛЬТУРІ ХХ СТОЛІТТЯ

В статті надається культурно-історична реконструкція формування стилю в ХХ столітті. Визначається, що нонконформізм як стадія стильової динаміки, виникає в контексті формотворення, коли культура або культурні практики досягають "квітучої складності", за К. Леонтьєвим. В нонконформізмі інтенції неповноти, незавершеності думки і надлишковість образних інновацій (синтез всіх стильових артефактів) б'ють через край. Доводиться, що нонконформізму властива модельна конфігурація відображення зовнішньої заданості, що завжди пов'язує мистецтво з нормами та зразками наслідування поведінки, а також іманентні реалії заперечення цих норм, що надає той дискурс, який фіксує потік змін, відкритості і незавершеності творчих інновацій.

Ключові слова: стиль, модерн, авангард, постмодернізм, нонконформізм.

Легкий Илларион Юрьевич, аспирант Национальной музыкальной академии Украины им. П. И. Чайковского
Нонконформизм как фактор стилевой динамики в культуре ХХ века

В статье изложена культурно-историческая реконструкция формирования стиля в ХХ веке. Определено, что нонконформизм как стадия стилевой динамики возникает в контексте формообразования, когда культура или культурные практики достигают "цветущей сложности", по К. Леонтьевым. В нонконформизме интенции неполноты, незавершенности мысли и избыточность образных инноваций (синтез всех стилиевых артефактов) бьют через край. Доказывается, что нонконформизму свойственна модельная конфигурация отображения внешней заданности, связывающая искусство с нормами и образцами подражания поведения, а также имманентные реалии отрицание этих норм, придает тот дискурс, который фиксирует поток изменений, открытости и незавершенности творческих инноваций.

Ключевые слова: стиль, модерн, авангард, постмодернизм, нонконформизм.